

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Wprowadzenie do etnologii i antropologii kulturowej

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Bałkanistyka		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 03BAKS.11K.05214.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe
Specjalność -		
Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej		
Poziom studiów studia pierwszego stopnia		
Forma studiów studia stacjonarne		
Profil studiów profil ogólnoakademicki		
Koordynator zajęć	Katarzyna Marciniak	
Prowadzący zajęcia	Katarzyna Marciniak	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Egzamin	Liczba punktów ECTS 2

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Wykształcenie umiejętności interdyscyplinarnych oraz umiejętności porozumiewania się z ekspertami z dziedziny etnologii i antropologii kulturowej.
C2	Zdobycie wiedzy z zakresu etnologii i antropologii kulturowej.
C3	rozwinięcie krytycznego myślenia

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna miejsce etnologii i antropologii kulturowej pośród innych nauk humanistycznych i społecznych oraz jej związki z innymi dyscyplinami.	BAK_K1_W01, BAK_K1_W02, BAK_K1_W03, BAK_K1_W04	
W2	posiada wiedzę dotyczącą obszaru zainteresowań badawczych etnologii i antropologii kulturowej oraz stosowaną w ich ramach metodologię.	BAK_K1_W01, BAK_K1_W02, BAK_K1_W03, BAK_K1_W06	
W3	zna podstawowe orientacje badawcze wypracowane na gruncie etnologii i antropologii kulturowej.	BAK_K1_W02, BAK_K1_W03, BAK_K1_W07	
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi wskazać historyczne uwarunkowania podstawowych orientacji badawczych wypracowanych na gruncie etnologii i antropologii kulturowej.	BAK_K1_U02, BAK_K1_U03	
U2	potrafi zdefiniować najważniejsze koncepcje wypracowane w ramach poszczególnych orientacji badawczych i wskazać ich twórców.	BAK_K1_U02, BAK_K1_U05	
U3	zyskuje umiejętność krytycznego odniesienia się do najważniejszych koncepcji wypracowanych w ramach poszczególnych orientacji badawczych.	BAK_K1_U02, BAK_K1_U03, BAK_K1_U05	
U4	potrafi wyjaśnić kluczowe kategorie analityczne, jakimi posługują się antropolodzy kulturowi.	BAK_K1_U02, BAK_K1_U05	
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	student rozumie różnorodność etniczną i religijną Bałkanów oraz wykazuje się tolerancją religijną i etniczną	BAK_K1_K02, BAK_K1_K04, BAK_K1_K05	

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Wprowadzenie. Zmierzenie się z zamętem terminologicznym: etnografia, etnologia, antropologia kulturowa i społeczna; ukonstytuowanie się antropologii jako dyscypliny naukowej i jej niebezpieczne związki z kolonializmem; „kłopoty z kulturą”; najważniejsze pytania i obszary badań; nakreślenie mapy głównych orientacji badawczych; różne antropologie.	W1, W2, U1, U2, K1	Wykład
2.	Ewolucjonizm, czyli kultura jako linearny rozwój, i jego późniejsze reinterpretacje (neoewolucjonizm, ekologia kulturowa); atrybutywna definicja kultury, od magii do religii, systemy pokrewieństwa.	W2, W3, U2, U3	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
3.	Dyfuzjonizm, czyli o przemieszczaniu się kultur; teoria areałów kulturowych, czyli mapujemy; historycyzm i narodziny relatywizmu kulturowego; etnopsychologizm.	W2, W3, U2, U3	Wykład
4.	Funkcjonalizm, czyli po co nam kultura?; rozkwit metody badań terenowych; wpływy francuskiej szkoły socjologicznej; mariaż funkcjonalizmu ze strukturalizmem.	W2, W3, U2, U3	Wykład
5.	Strukturalizm, czyli kultura jako struktura; wpływy językoznawstwa.	W1, W2, W3, U2, U3	Wykład
6.	Transakcjonizm i szkoła manchesterska, czyli przejście do struktury do procesualności; marksizm w antropologii: marksizm strukturalny, materializm kulturowy, ekonomia polityczna.	W2, W3, U2, U3, U4	Wykład
7.	Fenomenologia i hermeneutyka, czyli o interpretacji kultur.	W1, W2, W3, U1, U2, U3	Wykład
8.	Poststrukturalizm, czyli dekonstruujemy; wpływy językoznawstwa i socjologii.	W2, W3, U1, U2, U3	Wykład
9.	Feminizm, czyli dekonstruujemy kategorię płci biologicznej i wprowadzamy gender; rola płci badacza w terenie.	W2, W3, U1, U2, U3, U4	Wykład
10.	Postmodernizm, czyli dekonstruujemy i bijemy się w pierś.	W1, W2, U1, U2, U3, K1	Wykład
11.	Postkolonializm, czyli w poszukiwaniu głosu podporządkowanego; antropologia krytyczna i zaangażowana.	W2, W3, U2, U3	Wykład
12.	(Auto)refleksyjność w antropologii, usytuowanie badacza, główne wyzwania metodologiczne.	W1, W3, U1, U4	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy, Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning)

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Studenta/kę obowiązuje egzamin ustny na który składają się następujące elementy: 1. esej 2. prezentacja na zajęciach 3. właściwy egzamin ustny składający się z trzech pytań obejmujących następujące zagadnienia a.) porównanie podejść badawczych w antropologii kulturowej b.) przedstawienie koncepcji badawczych omawianego w trakcie zajęć antropologa c.) znajomość pojęć antropologicznych Ocena 5: Aktywne uczestnictwo we wszystkich zajęciach, prezentacja w trakcie zajęć referatu opartego na prezentacji multimedialnej, oddanie referatu zaopatrzonego w szeroką i prawidłowo skonstruowaną bibliografię oraz przypisy, doskonałą znajomość lektur zarówno obowiązkowych jak i uzupełniających, szerokie omówienie koncepcji metodologicznych wybranych szkół antropologicznych, doskonała znajomość badaczy antropologicznych omawianych w trakcie zajęć, doskonałe operowanie pojęciami antropologicznymi ocena 4: Aktywne uczestnictwo w zajęciach, przedstawienie referatu opartego na prezentacji multimedialnej w czasie trwania zajęć, pisemny referat oddany na czas zaopatrzonego w prawidłowo skonstruowaną bibliografię oraz przypisy, omówienie koncepcji wybranych szkół antropologicznych, znajomość przedstawicieli antropologii (prawidłowe umiejscowienie ich w czasie oraz w koncepcjach metodologicznych lecz bez odwoływania się do konkretnych prac przez nich napisanych) Ocena 3: Bierne uczestnictwo w zajęciach, nie wygłoszenie referatu oraz nie przedstawienie prezentacji w trakcie trwania zajęć, w trakcie egzaminu student referuje wykazuje się elementarną znajomością kierunków antropologicznych, zna przedstawicieli antropologii lecz nie do końca potrafi przedstawić ich dorobek, wykazuje się powierzchowną znajomością lektur i treści, którymi objęte były wykłady Ocena 2: Student niewystarczająco uczestniczył w zajęciach, nie przedstawił prezentacji ani referatu, w trakcie egzaminu nie wykazał się znajomością treści lektur jak i treści wykładów. Nie potrafił przedstawić koncepcji badania kultury, nie znał badaczy kultury oraz nie operował pojęciami antropologicznymi

Literatura

Obowiązkowa

1. A. Barnard, Antropologia. Zarys teorii i historii, przeł. S. Szymański. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy 2006.
2. T. H. Eriksen, Małe miejsca, wielkie sprawy. Wprowadzenie do antropologii społecznej i kulturowej, przeł. J. Wołyńska, Warszawa: Volumen Oficyna Wydawnicza 2009.
3. W. J. Burszta, Antropologia kultury. Tematy, teorie, interpretacje, Poznań: Zys i S-ka 1998.
4. M. Herzfeld, Antropologia. Praktykowanie teorii w społeczeństwie, przeł. M. M. Piechaczek, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2004.
5. Ch. Hann, Antropologia społeczna, przeł. S. Szymański, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2008.
6. K. Hastrup, Droga do antropologii. Między doświadczeniem a teorią, przeł. E. Klekot, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2008.
7. Z. Staszczak (red.), Słownik etnologiczny. Terminy ogólne, Warszawa-Poznań: Wydawnictwo Naukowe PWN 1987.

Dodatkowa

1. Etnologia. Wybór tekstów, red. Z. Sokolewicz, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1969
2. Świat człowieka – świat kultury. Antologia tekstów klasycznej antropologii, red. E. Nowicka, M. Głowacka- Grajper, PWN, Warszawa 2009.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	15

Przygotowanie do egzaminu	15
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 60
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
BAK_K1_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do eksponowania znaczenia bałkanistyki dla prawidłowego funkcjonowania dialogu międzykulturowego oraz demonstrowania roli Bałkanów w kształtowaniu kulturowego, literackiego i społecznego oblicza Europy
BAK_K1_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do odpowiedzialnego nawiązywania kontaktów interpersonalnych z przedstawicielami różnych kultur i tradycji oraz wykazania się otwartością i tolerancją wobec nich
BAK_K1_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do uczestniczenia w życiu kulturalnym społeczności lokalnej oraz popularyzowania wiedzy o krajach, językach, literaturach i kulturach bałkańskich
BAK_K1_U02	Absolwent/ka potrafi stosując narzędzia naukowe literaturoznawstwa, historii, nauk o kulturze i religii oraz językoznawstwa, wykonywać operacje badawcze pozwalające na kompleksowe rozpatrywanie bałkanistycznych problemów literackich i kulturowych w typowych sytuacjach poznawczych, komunikacyjnych i w relacjach instytucjonalnych
BAK_K1_U03	Absolwent/ka potrafi wykorzystując ustalenia ekspertów, merytorycznie argumentować oraz formułować wnioski w zakresie zagadnień związanych z językami, kulturą, literaturą, historią, sytuacją polityczną i społeczną oraz zróżnicowaniem religijnym Bałkanów
BAK_K1_U05	Absolwent/ka potrafi przygotować plan pracy indywidualnej i w zespole, rozdzielać i wykonywać przydzielone zadania, planować własny ustawiczny rozwój ze świadomością konieczności kontynuacji uczenia się i aktualizacji zdobytej wiedzy i umiejętności
BAK_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym zakresie terminologię, ujęcia teoretyczne i metodologiczne literaturoznawstwa, historii, nauk o kulturze i religii oraz językoznawstwa, a także ich interdyscyplinarny charakter w odniesieniu do badań bałkanistycznych
BAK_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w zakresie zaawansowanym specyfikę krajów Półwyspu Bałkańskiego, ich historię, języki, przestrzeń kulturową i społeczną
BAK_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie literatury krajów Półwyspu Bałkańskiego, ich historię oraz związki literatur poszczególnych krajów bałkańskich w ich wzajemnych analogiach i różnicowaniach
BAK_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie związki kultury i literatury bałkańskiej z kulturową tradycją europejską, śródziemnomorską, folklorystyczną, otomańską i bizantyńską uwzględniające religijne zróżnicowanie społeczeństw bałkańskich
BAK_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie fundamentalne dylematy i wyzwania współczesnej cywilizacji rozpatrywane w badaniach nad literaturą i kulturą obszaru Półwyspu Bałkańskiego oraz podstawowe założenia i reguły funkcjonowania przedsiębiorczości związanej z gospodarczymi realiami Bałkanów
BAK_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego